

sampratą čia ir dabar išgyvenamu tragišku laiku. Juos suaktyvina mūsų smegenys. DI, gaudamas informaciją iš tikrovės, pagal sudėtingus algoritmus aktualizuoja konkrečius ryšius ir sukuria konkrečios informacijos pluoštą. Informaciją sugeneruoja ir iškoduoja semantiniai ryšiai, sujungti į semantinius tinklus, ir vadinamieji žinių grafai – tikrovės faktų sąsajos, atsiradusios iš istorijos, kultūros ir gyvenimo būdo. Pavyzdžiui, *Holivudas* visada turės ryšį su *kinu*, o *lambordžinis* – su *prabanga*, *lietuvis* su *šaltibarščiais* ir *krepšiniu*, *ukrainietis* (lietuvio sąmonėje) su *didvyriu*, *baltistika* su *Anatolijumi Nepokupnu*, o *senosios Europos istorija* – su Marijos Gimbutienės *Deive Motina*. Va čia jau prasideda ir lietuvių kalbai ir lietuviškam mąstymui, ir ukrainiečių kalbai ir ukrainietiškam mąstymui svarbūs dalykai. Pranešime analizuojama antro lygio (kalbančio įvairiomis kalbomis) dirbtinio intelekto santykis su nacionaliniu pasaulėvaizdžiu ir pasaulėvoka. Tai aktualu kiekvienai nacionalinei bendruomenei, tarp jų ukrainiečiams ir lietuviams.

Ігор ВИННИЧЕНКО

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут досліджень діаспори

ЛИТОВЦІ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ: ПОСТАТІ

Висвітлюється зв'язок з Україною державних, політичних, громадських та релігійних діячів, очільників національного руху, науковців, педагогів, лікарів, просвітян, письменників, поетів, мистців, архітектів, інженерів, підприємців, винахідників, військовиків, спортсменів, подорожників, фінансистів та меценатів литовського роду. Внесок багатьох із них у розвій українських науки і культури, освіти і підприємництва, інших царин діяльності, державного та громадського життя і до сьогодні, на жаль, належно не поцінований і не пошанований. Чого лише варта постать засновника геохемії, біогеохемії та радіогеології, вчень про біосферу, ноосферу, космізм, одного з засновників та першого Голови-президента Української Академії наук та Національної бібліотеки Української Держави (тепер – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського) Володимира Вернадського (1863-1945), який походив з давнього литовського роду Верна (Verna).

Завважено, що упродовж 10 років Інститутом досліджень діаспори (Київ) та співробітниками катедри країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка провадиться пошукова робота, що має на меті результуватись в Енциклопедичному довіднику

«Литовці в Україні» (про нього йшлося на першій конференції «Україна – Литва: історичні, мовно-культурні та туристські паралелі»).

Rimantas BALSYS

Klaipėdos universitetas

KAI KURIOS UKRAINIEČIŲ IR LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ PAPROČIŲ PARALELĖS

Moldovos Respublikos teritorijoje gyvenantys ukrainiečiai ir XX a. laikėsi tradicijos laidojant mirusįjį per dar neužkastą duobę, kurioje jau paguldytas mirusysis, perduoti dvi bet kokios spalvos vištas duobkasiams. Šią apeigą privalo atlikti moterys – mirusiojo giminaitės. XX a. šios apeigos paskirtis aiškinama taip: „...kai ateis pasaulio pabaiga ir visus mirusiuosius pakvies į Paskutinę teismą, vištos turės nukapstyti nuo kapo žemes“. Dėl to prieš paduodant vištoms švariai nuplaunamos ir atrišamos iki tol supančiotos kojos. Dar vienas griežtas reikalavimas – vištų negalima pakeisti jokių kitų paukščių ar gyvulių, tik žuvimis. Tiesa, XX a. jau nebežinoma kodėl ši (tiksliau – tokia) išimtis gali būti taikoma. Panašus paprotys žinomas ir Karpatų-Bukovinos regiono ukrainiečiams. Laidotuvių metu vištą duoda tam, kuris mirusįjį perkeliant į karstą laikė jį už galvos, arba duobkasiui. Tikima, kad višta turėtų mirusiajam nurodyti / apvalyti kelią į aną pasaulį. Pranešime analizuojamos šio unikalaus papročio sąsajos su Lietuvoje XVII-XX a. pradžioje užrašytais laidotuvių papročiais.

Ірина ГУЦУЛЯК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

АНАТОЛІЙ ДОБРЯНСЬКИЙ: ЩЕ ОДНЕ ІМ'Я СЕРЕД ПЕРЕКЛАДАЧІВ З ЛИТОВСЬКОЇ МОВИ

Серед перекладачів литовської поезії українською мовою чимало імен, як-от: В. Бичко, Д. Білоус, П. Воронько, Д. Давидюк, Л. Забашта, В. Забаштанський, П. Засенко, В. Коломієць, Р. Лубківський, П. Мовчан, Д. Павличко, О. Сенатович, М. Сингаївський, Д. Чередниченко та ін. На жаль, у цьому переліку немає імені Анатолія Миколайовича Добрянського (1935–2003) – унікальної і непересічної особистості, «культурного героя-просвітителя» (за словами І. Кейван) у Чернівцях. Його наукова, освітня, літературно-мистецька діяльність були пов'язані зокрема з литовською культурою. Відоме захоплення А. Добрянського музикою та картинами Мікалоюса Константінаса Чюрльоніса